בז א ב מיי׳ פי״ד מהל׳ נשין קב: בח ג מיי׳ פכ״ד שם הלכה ד סמג שם ולאוין רח טור שלחן ערוך חושן משפט סימן ב [וברב אלפס עוד בב"ק פ"ט דף לו. וביבמות פ"י דף לב.]: בש ד ה מיי׳ פט״ו מהלכות סנהדרין כלכה ז סמג עשין קג: ל ו מיי׳ שם הלכה ח ופ״ד מהלכות אבל הלכה סמג לאוין קלג טוש"ע יו"ד סימן שנו סעיף א: לא ז מיי פי"ד מהלי סנהדרין הלכה ט ופ״א מהל׳ אבל הלכה ט סמג עשין קב: לב ח מיי' פי"ג מהל' מנהדריו הלכה ו ממנ

תורה אור השלם 1. וְכִי יִהְיֶה בְאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט מָוֶת וְהוּמָת ָוְתָלִיתָ אתוֹ עַל עֵץ: 2. לא תָלִין נִבְלָתוּ עַל הָעֵץ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיוֹם הַהוּא כִּי קּלְלַת אֶלֹהִים תָּלוּי וְלֹא תְטַבֵּוּא אֶת אַדְמָתְרְּ אֲשֶׁר יִיְּ אֱלֹהָירְ נֹתַן לְרְּ נַחֲלָה:

רבינו חננאל (המשך) שנו שאין דנין שנים ביום א' אלא במיתה אחת כעין שתי מיתות והוא כגון זכר ונערה מאורסה שהן שתי עבירות ואע"פ ששניהן במיתה אחת בסקילה כיון . ששתי עבירות הן אין ששתי עבירות הן אין דנין אותן אבל במיתה אחת ועבירה אחת כגון עשרה באו על עשרה זכרים דנין אותן כולן . ביום אחד ומותיב עליה רב אדא בר אהבה איז רנין ביום אחד אפי' נואף דנין ביום אחד אפי' נואף ונואפת ופריק רב חסדא בכת כהן f) ואשת ישראל ובועלה שהיא בשריפה ובועלה בחנק או בת כהן . וזוממי זוממיה פי' כגוז שריפה באו עדים והזימום נהרגין הזוממין והיא ניצולת באו אחרים והעידו המזימין ונמצאו . הראשונים שהעידו כי היא והמזימין לראשונים מיתה היא יהן בחנק: **תניא** א״ר אלעזר שמעתי מכין ועונשין שלא מן התורה לעשות סייג לתורה ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת וסקלוהו ב״ד לא מפני שראוי לסוקלו אלא לעשות סייג שהשעה היתה צריכה לכך. ותקח ית (הבגד) [השק] ותטד לה אל הצור (ש"ב כא) מלמד שהיתה מצדקת הדין ואומרת הצור תמים פעלו אמר בש"ר אושעיא גדול קדוש השם מחלול והמה הומתו בימי קציר בתחילת קציר שעורים וכתיב מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים וגו׳ שהוא מתחלת . שהיו תלויין מט"ז בניסן . עד זמז הרביעה בי״ז ושבים אומרים מפני מה

אהני לרבויי עכו"ם. הך הרחקה שהרחיקם זה מזה למימרא דאין דנין אותו בכלל ופרט אהני לרבויי עכו"ם הואיל ודמיא לפרטא בכל מילי שכופר בעיקר כמותו: כי קללם. מיעט את הרבוי ולימדך שלא תרבה בו את הכל אלא זה והדומה לו וכי דרשינן הכי היכא דמיקרבן להדדי אבל היכא דרחקן זה מזה אהני דלא תמעטיה בהאי מיעוטא כשאר מיעוטין אלא מידי דלא דמי ליה במידי כגון שאר מיתות ב"ד אבל שאר נסקלין דדמו ליה מיהת דבסקילה כמותן לא תמעט מיניה ומהכא תיפשוט לך בכל דוכתא דאיכא כלל ופרט וכלל דמאן

השתא דמרחקי מהדדי. והא דאמרי' (כ) מנחות (נה:) כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל ופרט לאו דאין דנין כלל אלא דנין בכלל ופרט ואהני לרבויי מידי כי הכא דאהני לרבויי עכו״סט: אותו בלא כסותו. ואף על גב דמשעת סקילה היה ערום ס"ד שילבישוהו בשעת תלייה: שתי עבירות. ומעשה דשמעון בן שטח יש בעלת אוב וידעוני ויש חובר חבר ושחר מכשפות:

חלישה

השתא דמרחקי מהדדי אהני לרבויי עבודת כוכבים דדמי ליה בכל מילי ור' אליעזר דריש ריבויי ומיעומי והומת ותלית רבוי כי קללת מיעום אי הוו מקרבי להדדי לא הוו מרבינן אלא עבודת כוכבי דדמי לה בכל מילי השתא דמרחקי מהדדי אהני לרבויי שאר הנסקלין: האיש התולין וכו': מ"ט דרבנן יאמר קרא ותלית אותו אותו ולא אותה ור' אליעזר אותו בלא כסותו ורבגן אין הכי גמי אלא אמר קרא יוכי יהיה באיש חמא איש ולא אשה וֹר' אליעזר האי וכי יהיה באיש מאי דריש ביה אמר ריש לקיש ההוא למעומי

בן סורר ומורה והתניא בן סורר ומורה נסקל ונתלה דברי ר' אליעזר אלא אמר רב נחמן בר יצחק לרבות בן סורר ומורה מאי טעמא דאמר קרא וכי יהיה באיש חמא איש ולא בן חמא מי שעל חמאו נהרג יצא בן סורר ומורה שעל שום סופו נהרג הוי מיעוט אחר מיעוט ¤ואין מיעוט אחר מיעום אלא לרבות: אמר להן רבי אליעזר והלא שמעון בן שטח תלה נשים כו': יאמר רב חסדא לא שנו אלא בשתי מיתות אבל במיתה אחת דניו והא מעשה דשמעון בן שמח דמיתה אחת הואי וקא אמרו ליה דאין דנין אלא אי איתמר הכי איתמר לא שנו אלא במיתה אחת כעין שתי מיתות והיכי דמי כגון שתי עבירות "אכל במיתה אחת ועבירה אחת דנין מתיב רב אדא בר אהבה אין דנין שנים ביום אחד ואפילו בנואף ונואפת תרגמא רב חסדא בבת כהן 🕫 ובועלה או בבת כהן וזוממי זוממיה לי תניא ר"א בן יעקב אומר ישמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא כדי לעשות סייג לתורה ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת בימי יונים והביאוהו לבית דין וסקלוהו לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך שוב מעשה באדם אחד שהמיח את אשתו תחת התאנה והביאוהו לבית דין והלקוהו לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך: מתני' יכיצר תולין אותו משקעין את הקורה בארץ והעץ יוצא יו ומקיף שתי ידיו זו על גב זו ותולה אותו רבי יוםי אומר הקורה מומה על הכותל ותולה אותו כדרך שהמבחין עושין ומתירין אותו מיד הואם לן עובר עליו בלא תעשה שנאמר ילא תלין נבלתו על העץ כי קבר תקברנו כי קללת אלהים תלוי וגו' כלומר מפני מה זה תלוי מפני שבירך את השם ונמצא שם שמים מתחלל 🕫 אמר רבי מאיר בשעה שאדם מצמער שכינה מה לשון אומרת יי קלני מראשי קלני מזרועי אם כן המקום מצמער על דמן של רשעים שנשפך קל וחומר על דמן של צדיקים ולא זן יבלבד אמרו אלא יכל המלין את מתו עובר בלא תעשה יהלינהו לכבודו להביא לו ארון ותכריכים אינו עובר עליו ולא היו קוברין אותו בקברות אבותיו אלא שתי בתי קברות היו מתוקנין לבית דין אחת לנהרגין ולנחנקין ואחת לנסקלין ולנשרפין נתעכל הבשר מלקטין את העצמות וקוברין אותן במקומן יֹי חוהקרובים באים ושואלים בשלום הדיינין ובשלום העדים כלומר שאין בלבנו עליכם שדין אמת דנתם

ממש: אבל מיתה אחת ועבירה אחם. כגון שתיהן בחילול שבת שתיהן בנערה המאורסה דנין. ושמונים נשים לאו עבירה אחת היו דאיכא באוב ואיכא בידעוני והכתוב חלקן בשתים ושמעון בן שטח ללורך שעה עשה: ואפי נואף ונואפת. דמיתה ועבירה אחת: מרגמא רב חסדא. להא דרב אדא: נבס כהן. ארוסה או נשואה: ובועלה. דהיא בשריפה אבל בועלה נידון כשאר בועל בת ישראל דבועל ארוסה בסקילה ובועל נשואה בחנק דכתיב (ויקרא כא) היא באש משרף היא ולא בועלה היא ולא זוממיה: או בכם כהן וווממי זוממיה. שהיא והן נהרגין ולא במיתה אחת דהיא בשריפה והן במיתת הבועל כגון באו עדים והזימו את הראשונים וחייבום מיתת הבועל ולא מיתתה דכתיב (דברים יט) כאשר זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו כדאמר באלו הן הנחנקין (נקמן דף ג.) ובאו שנים אחרים והזימו המזימים נמנאת היא חייבת שריפה ע"פ הראשונים והמזימים את הראשונים בחנק שהיו באין לחייבן בה והיינו מיתת הבועל: שמעתי. מרבותי: שב"ד. מותרין להיות מכין מלקות ועונשין עונש של מיתה שלא מן התורה: ולא. שיתכוונו לעבור על ד״ת לבוד מלבם חיוב מיתה לשאינו חייב אלא מפני צורך השעה: לעשות סייג. גדר: לא שראוי לכך. דשבות בעלמא הוא מדרבון: אלא שהשעה לריכה לכך. מפני שהיו פרוצים בעבירות שהיו רואין לוחצן של ישראל שהיונים הם גוזרים עליהם גזירות והיו מלות בזויות בעיניהם: הטיח. בא עליה: מחם החאכה. מקום גלוי: בורגבי' משקעין. נועלין: והעץ יולא. ממנה כמין יחד הוא ענף יולא מן הקורה סמוך לראשה: ומקיף. סומך לו זו אלל זו כמו (פולין דף 1.) שלא מן המוקף סמוך וכמו מקפת וקורא לה שם (טפול יום פ"ד מ"ב) לשון קירוב: וחולה אוחו. בידום: מוטה על הכוחל. לא היתה נעולה בארץ אלא ראשה אחד על הארץ וראשה אחד סמוך על הכותל: שם שמים מתחלל. שמוכירין שזה בירכו: שאדם מלטער. שפורענות באה עליו בעונו: מה לשון אומרה. באיזה לשון היא קובלת ומתנודדת עליו: קלני מראשי. כמו שהאדם שיגע ועיף אומר ראשי כבד עלי וזרועי כבד עלי. והיינו קללת קל לית אני איני קל _[ע"ב] : **ולא זו בלב**ד. בלא מעשה אלא כל מתים הלנתן בלא מעשה הוא כדיליף בברייתא _[שס] מריבויא דתקברנו: ולא היו קוברין אוחו בקברות אבוחיו. לפי שאין קוברין רשע אצל צדיק כך מפרש לה בגמ' [מו.]: שחי קברות. בגמ' [שם] מפרש טעמא דהלכה למשה מסיני שנים ולא ארבעה: נחעל הבשר. כבר נתכפר במיתתו ובזיונו מלקטין את העצמות וקוברין בקברות אבותיו:

תלויין כל כך והיו אומרים להן מפני שפשטו ידיהם בגרים והלא דברים ק"ו ומה הללו שאינן גרי צדק כך גרי אמת עאכ"ז הרבה גרים נתגיירו באותו זמן ובקידוש השם כתיב לא תלין נבלתו תני המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום ליקוט עצמות איזהו ליקוט עצמות המלקט עצם עצם משיתאכל הבשר תני לקוט עצמות אין אומרים עליהם קנים ונהי ולא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים אלו הז ברכת אבלים שאומר בכוסות. תנחומי אבלים הז שאומרים בשורה אבל אומר עליהם

דדריש ליה בכללי ופרטי אינו מרבה אלא כעין הפרט ומאן דדריש ליה בריבוי ומיעוט אמרינן ריבה הכל ולא מיעט אלא דבר אחד משום טעמא דפרישית לעילי הוא דפרט לשון פירוש הלכך כלל ופרט וכלל אי אתה דן להביא ע"י הכלל האחרון אלא כעין הפרט שאילמלא לא בא כלל האחרון הייתי אומר הפרט הוא פירושו של כלל ואין בכלל אלא מה שבפרט ואפי הדומה לו לא תלמוד ממנו אלא סתם ואח"כ פירש ובא ללמדך שאין בסתם אלא הפירוש הלכך כי אתא כללא בתרא אהני לרבויי כעין הפרט ותו לא ומאן דדריש ליה בריבויי ומיעוטי אמר לך המיעוט אינו פירושו של סתם אלא מיעט ריבויה שלה יהה הכל במשמע ואי נמי לא אתא כללא בתרא הייתי שומע מן המיעוט כל הדומין למיעוט שלא בא המיעוט למעט אלא מאי דלא דמי ליה הלכך כי חזר וריבה ריבה הכל ולא מתמעט מן המיעוט אלא דבר אחרם שלא תראה בו שום רמז דומה שלפרט: ורבי אליעזר. אמר לך האי אותו דתלייה נמי אותו בלא כסותו אשמעינן ולא למעוטי חשה: למעוטי בן סורר ומורה. דאע"ג דבסקילה אתא קרא למעוטי דכתיב איש ובן סורר ומורה לא הוי איש דאם היה ראוי להוליד לא היה נידון דכתיב (דברים כא) בן: מאי טעמא. כלומר היכי משמע מיניה ריבויא: בן סורר ומורה. לא חטא כדתנן בפ' בן סורר ומורה (לקמן דף עב.) וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חלי לוג יין אמרה תורה יסקל אלא הגיעה תורה לסוף דעתו סופו מגמר נכסי אביו ומבקש לימודו ואינו מולא ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות כו': ואין מיעוט אחר מיעוט כו'. כלומר מדה היא בתורה: מיתה אחת דנין. דטעמא משום דלא אפשר לעיוני בתרווייהו הוא: מיתה אחם כעין שחי מיחות. כגון שתי עבירות שאין דומות והן מיתה אחת כגון שבת וע"ז וכ"ש שתי מיתות

רבינו חננאל שבפרט מקלל לבדו איז שבפוט מקלל לבוז אין זולתו לא וכיון דמרחקי הפרט מן הכלל אהני

ולא האשה נתלית שנאמר וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אותו על עץ ור׳ אליעזר דרש הכי כי יהיה באיש ירא התאחר הנה באמנה רב יהיה בהיא והוא משפט מחוד והמנו והניה ומי כל כן וד הליכוו זו חוד כי יהיה באיש חטא איש ולא כן למעוט כן כן הור ומורה חטא מי שלע לוטאו נהרל למעוטי כן סורר ומורה שלט סופו נהרג כמפורש בענין בן סורר ומורה הוי מיעוט אחר מיעוט לרבות ומרבה כן סורר ומורה להתלות. אמר רי אליעזר מעשה בשמעון כן שטח .. שתלה נשים באשקלון אמרו לו משם ראיה והלא אין דנין שנים ביום אחד והוא דן שמונים ביום אחד אמר רב חסדא לא

א) צ"ל נמלה. רש"ל. ל) לייל מונה. ושייק, ב) [סוטה כג:], ג) [יומא מג. וש"נ], ד) לעיל לה., ב) [סוספתא פ"ו ע"ש ומוספתו פרק א אפתא דנגעים פרק א 1], ו) יבמות 5:, ע״שן, ו ו בסדר המשנה ממנהו. ה) [חגיגה טו:], ש) [בסדר המשנה כביכול], י) [בסדר המשנה ל"ג מלח אמרו], כ (לקמן מו.], ל) [יבמות מו:], מו [שמחות פ"ב], . ל"ה ורביו. ם) [בק"ח: מחד], ע) נ"ח מיעוט, פֹּ [בידיו רש״ש], (5) ווע"ע תוס׳ ב"ק פה. ד"ה כלל ותוס' מנחות נה: ד"ה כלל ותוספות פסחים ו: ד״ה אבלן,

גליון הש"ם , גמ' או בכת כהן וזוממי זוממיה. עיין מכות דף ב ע"א תוס' ד"ה זוממי:

הגהות הב"ח (א) גם' בבת כהן וזוממי ד"ב ע"א בתוס' ד"ה זוממי בת כהן וכו׳ דהיינו היכא דליכא דין מיתה בצועל: (ב) תום' ד"ה השתא וכו׳ והא דאמרינן. נ"ב בב"ק דף פ"ה ע"א:

מוסף רש"י אלא בשתי מיתות. הוא אלא בשתי מיתות. הול דלין דנין, לפי שלין זו דומה לזו ולכיך למנוא טעם לדבריהם כאן וכאן ואתי לאקלקולי שמא לא יחפשו ככל הצורך, אבל במיתה אחת. ועבירה אחת, דנין (לעיל לה.). שרכב על סוס בשבת. ואלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה י. (יבמות צ: ע"פ ביצה לו:). וסקלוהו. כמחלל שבת גמור (שם). שהשעה צריכה לכך. היתה עת צריכה לכך. היתה עת לרה והיו פרוצין בעבירות (שם). קלני מראשי קלני מזרועי. כי קללת אלהים תלוי, קל לית, איני קל, ולישנא מעליא כינה הדבר כלפי מעלה, קלני מורועי, כלפי מעלה, קלני מורועי, ככד אני מזרועי שילרתי זה שמת בעוטו (חגיגה מו:). אחת לנהרגין ולנחנקין. שאין מיתתן חמורה ואינס רשעים כל כך, ואחת לנסקלין ולנשרפין. לנסקלין ולנשרפין. שהרשיעו נענירות חמורות

לרבוי עובד עבודה זרה כי נתלה דדמי ליה למקלל בכל דבר ששניהן . דורש התורה רבויי ומעוטי והומת ותלית ריבה כל מומת לתלייה כי קללת אלהים תלוי מיעט כל מומת מלהתלות אלא המקלל בלבד ואי הוה ריבוי בהדי מיעוט בקרוב . הוה ממעטי כל מומתין הוה ממעטי כל מומודן מתליה זולתי עובד ע״ז דדמי ליה בכל מילי. השתא דמרחקי אהני ריחוקייהו לרבויי שאר הנסקלין: האיש נתלה